

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3319/2018. (X. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság tanácsa a Kúria Pfv.I.20.965/2016/11. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Altrichterné Albert Katalin (a továbbiakban: indítványozó) – személyesen eljárva – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügyben felperesként vett részt. Az indítványozó házassága megromlott, ami miatt az indítványozó 2006 áprilisában elköltözött a közös otthonukból és a visszaköltözés feltételül szabta, hogy házastársa az alkoholproblémáját kezeltesse, illetve elhelyezkedik. Az indítványozó házastársa 2006. október 21-én végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt. Az indítványozó özvegyi haszonélvezeti jogát kizárólag a közös ingatlanuk vonatkozásában érvényesítette. Később az indítványozó fizetési meghagyás kibocsátását kérte a Tatai Városi Bíróságtól a későbbi I., II. és III. rendű alperesekkel – a néhai házastársával közös gyermekeivel – szemben, amely az utóbbiak ellentmondása folytán perré alakult. Az I. rendű alperes viszontkeresetében kérte a bíróságot, hogy a felek jogviszonyára irányadó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 600. § *b*) pontjára, valamint 601. § (1) bekezdésére tekintettel állapítsa meg, hogy az indítványozónak nem áll fenn özvegyi joga. Az elhúzó eljárás során a Tatai Járásbíróság 1.P.20.524/2009/155. számú részítéletében a viszontkereset alapján megállapította, hogy az indítványozó az öröklésből kiesett. Döntésének indokolását két konjunktív feltétel fennállására alapította: az öröklés megnyíltának időpontjában az indítványozó és néhai házastársa között nem állt fenn életközösség, és az életközösség visszaállítására nem is volt kilátás. A járásbíróság mindezt azért látta megállapíthatónak, mert az indítványozó elhatározását hosszabb megfontolás előzte meg, visszatérését feltételekhez kötötte, továbbá az elköltözését követően külső párkapcsolat létesítésére tett kísérletet. Az indítványozó fellebbezése nyomán a járásbíróság részítéletét a Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.270/2015/6. számú részítéletével a perköltség tekintetében módosította, egyebekben helyben hagyta.
- [3] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán a jogerős részítéletet a Kúria Pfv.I.20.965/2016/11. számú részítéletével hatályában fenntartotta. A Kúria a döntésében kiemelte, hogy csak azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek az első- és másodfokú eljárásnak is tárgyai voltak. Ezért vizsgálatát egyrészt az illetékszámításra korlátozta – amely tekintetében megállapította, hogy a bíróságok helyesen jártak el –, másrészt pedig a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény alkalmazásának helyességére – amellyel összefüggésben megállapította, hogy mindössze az alkalmazott törvényhely megjelölésében történt tévedés, ami azonban nem volt lényeges kihatással az ügy érdemi elbírálására.
- [4] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben perújítási kérelemmel fordult a Tatai Járásbírósághoz, mely azonban a kérelmet elutasította, majd az elutasító végzést az indítványozó fellebbezése nyomán a Tatabányai Törvényszék helyben hagyta. Az indítványozó ezután ismételten perújítási kérelmet terjesztett elő a Tatai Járásbíróságon, mely a kérelmet a 10.P.20.288/2017/4. számú végzésével a megengedhetőség tárgyában elutasította. Ezt a végzést az indítványozó fellebbezése nyomán a Tatabányai Törvényszék 2.Pkf.50.036/2018/4. számú végzésével helyben hagyta.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, majd azt hiánypótlással kiegészítette. Indítványában a Kúria részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Tatabányai Törvényszék, valamint a Tatai Járásbíróság részítéleteire kiterjedően, mert álláspontja szerint

a megsemmisíteni kért bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével, VI. cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel. Az indítványozó elsősorban a Tatai Járásbíróság és a Tatabányai Törvényszék ítéleteit kifogásolja, szerinte ugyanis a bíróságok sorozatos anyagi jogi és eljárásjogi jogszabálysértései eredményezték pervesztességét, jogsértő eljárásuk pedig az Alaptörvényben biztosított jogait is sértette. A bíróságok a régi Ptk. 599. § (1) bekezdésével és 615. § (1) bekezdésével ellentétesen állapította meg az indítványozó öröklésből való kiesését, továbbá a régi Ptk. 601. § (3) bekezdése alapján az alperesek nem voltak jogosultak az öröklésből való kiesésre hivatkozni. A bíróságok eljárása ellentétes a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 27. § (1) bekezdésével, melynek értelmében a házastársak osztatlan közös tulajdona mindaz, amit a házassági életközösség ideje alatt akár együttesen, akár külön-külön szereztek. Az eljárt bíróságoknak ezek az anyagi jogi jogsértései az indítványozó tulajdonhoz és örökléshez, valamint tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését sértették.

- [6] Az indítványozó álláspontja szerint az eljárt bíróságok megsértették az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését azáltal is, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 130. § (1) bekezdés g) pontja, valamint 157. § a) pontja ellenére nem utasította el idézés kibocsátása nélkül az alperesek viszontkeresetét, illetve nem szüntette meg az eljárást a viszontkereset vonatkozásában, annak ellenére, hogy az alpereseknek e tekintetben nem volt perbeli legitimációja. Úgyisntén az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit sértette az, hogy a bíróságok az indítványozóra nézve hátrányosan számították ki az illeték összegét.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, észszerű időn belüli döntéshez való jogának sérelmét is állította, amiért a 2007-ben kiadott fizetési meghagyásból kialakult perben az alapkereset tekintetében a panasz benyújtásának időpontjáig nem született ítélet.
- [8] Végül az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított, magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogának sérelmét állította, amiért a bíróság a per folyamán az indítványozó házasságán kívüli és azt követő párkapcsolatait, valamint szexuális életét illetően tett fel kérdéseket a tanúknak, ami megalázó volt a számára.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [10] Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, ezért az indítvány az e rendelkezésre alapított részében nem felel meg az Abtv. 27. §-ának.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [12] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította panaszában, és a sérelem megvalósulását abban látta, hogy a Kúria jóváhagyta a Tatai Járásbíróság és a Tatabányai Törvényszék részítéleteit, jöllehet azok nem vették figyelembe az indítványozó által állított tényeket, illetve nem az általa helyesnek talált jogi álláspontra helyezkedtek, és mindezt nem indokolták meg kellően. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, hogy mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alaposággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot [lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]]. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyt-

állóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban szerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenn-tartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [13] A jelen ügyben a Kúria számot adott azokról a jogi indokokról, amelyek a felülvizsgálat körét korlátozták. Ezen túlmenően a felülvizsgálati kérelem érdemben vizsgált részeit illetően megindokolta, miért helytálló az illetékszámítás, illetve miért nem az ügy érdemi elbírálására lényegesen kiható eljárási szabálysértés az alkalmazott jogszabályhely téves – de tartalmilag helytálló – megjelölése. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság nem észlelt sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a Kúria döntését érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [14] Az Alkotmánybíróság nem észlelt a Tatai Járásbíróság, illetve a Tatabányai Törvényszék ítéleteiben sem olyan alaptörvény-sértést, amely az Abtv. 29. §-ában a befogadást indokolná. Az eljárási bíróságok részítéleteikben bemutatják az eljárásuk alapjául szolgáló eljárásjogi rendelkezéseket, továbbá megjelölik azokat a tényeket és anyagi jogi rendelkezéseket, amelyek alapján eldöntötték a részítéletek tárgyául szolgáló kérdéseket. Az Alkotmánybíróságnak – a fentebb kifejtettekre tekintettel – nem áll hatáskörében az, hogy felülbírálja ezeket a ténybeli és jogi állásfoglalásokat.
- [15] Nem veti fel az Abtv. 29. §-ában meghatározott követelmények teljesülését a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmének állítása. Az indítványozó álláspontja szerint az eljárási bíróságok kifogásolt eljárása azok részrehajlását igazolja. Ezek az eljárások azonban a fent kifejtetteknek megfelelően nem indokolták az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmének érdemi vizsgálatát, az indítványozó pedig a kedvezőtlen eredményen túlmenően nem mutatott rá olyan körülményre, amely alapján a bíróságok függetlensége vagy pártatlansága megkérdőjelezhető volna.
- [16] Az Alkotmánybíróság az észszerű időn belüli elbírálás követelményéhez fűződő alapjog megsértésével összefüggésben kiemeli, hogy polgári ügyekben „önmagában az észszerű időn belüli befejezés követelményének esetleges megsértése nem vezethet a támadott ítélet megsemmisítéséhez” {3113/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}. A jelen indítvány nem tartalmaz arra irányuló indokolást, hogy a bírósági eljárás időtartama mennyiben befolyásolta a kifogásolt kúriai döntést, ebből kifolyólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jog szempontjából való érdemi vizsgálat szükségességét az észszerű időn belüli döntéshez való jog megsértése sem vetette fel {legutóbb: 3111/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [25]}.
- [17] Az indítványozó a tulajdonhoz és az örökléshez való jogának sérelmét a bíróságok tisztességtelen eljárásával indokolja. Mivel azonban az indítvány nem veti fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a lehetőségét, ezért az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem teljesülnek az Abtv. 29. §-ában nevesített feltételek.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magán- és családi élethez való jogának sérelmeként nevesíti azt, hogy a bíróságok a párkapcsolati és nemi életéről tettek fel kérdéseket a tanúknak. A Tatai Járásbíróság ítélete kitér az indítványozó kapcsolataira, az erre irányuló fejtegetésekből azonban világosan kitűnik, hogy ennek célja az, hogy a bíróság – a régi Pp. 163. § (1) bekezdésében, valamint 206. § (1) bekezdésében biztosított hatáskörében eljárva – meggyőződjön a viszontkereset elbírálása – az öröklésből való kiesés megállapítása – szempontjából releváns tényekről. Sem az indítványban foglaltak, sem az indítványozó által csatolt tárgyalási jegyzőkönyv nem tartalmaznak olyan körülményt, amely felvetné az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek ezért ebben a vonatkozásban sem teljesültek.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abt. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasítja.
- [20] 5. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős részítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt

körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/88/2018.

